

**CRITERIS PER A LA CONSTITUCIÓ DELS ESPAIS DE
REFLEXIÓ ÈTICA EN SERVEIS
D'INTERVENCIÓ SOCIAL**

Generalitat de Catalunya
**Departament de Benestar Social
i Família**

Aquesta obra està sotmesa a una llicència de reconeixement no comercial - sense obres derivades

3.0 de Creative Commons. Se'n permet la reproducció, distribució i comunicació pública sempre que se'n citi l'autor o autors i l'editor, i no es faci un ús comercial de l'obra original ni se'n creïn obres derivades. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/legalcode.ca>

© Departament de Benestar Social i Família
Comitè d'Ètica dels Serveis Socials de Catalunya

Autoria dels textos: Comitè d'Ètica dels Serveis Socials de Catalunya

Data: 14 de juliol de 2011

© 2011, Generalitat de Catalunya
Departament de Benestar Social i Família
Plaça de Pau Vila, 1
08039 BARCELONA

ÍNDIX

Presentació	4
1. Introducció	6
2. Legislació de referència	7
3. Finalitat	7
4. Composició	8
5. Competències i formació	9
6. Compromisos dels membres	9
7. Dinàmica de funcionament	10
8. Publicitat dels acords	10
9. Comunicació al DBSF	10
9. Procediment per a la constitució d'un ERESS	10

PRESENTACIÓ

La Llei 12/ 2007 de regulació dels serveis socials, en el seu article 86.3, estableix que correspon al departament competent en matèria de serveis socials promoure els valors i les bones pràctiques relatives a l'ètica en l'àmbit dels serveis socials.

El desenvolupament de l'ètica en la prestació del serveis socials té per finalitat, entre d'altres, l'efectiu respecte als drets de les persones i les bones actituds en l'atenció a les persones usuàries i els seus familiars. Així mateix, els professionals i les entitats gestores han d'orientar la seva activitat de manera que es garanteixi la dignitat de les persones, el seu benestar i el respecte a la seva autonomia i intimitat.

Per tot això, el 16 de juny de 2010 es crea el Comitè d'Ètica dels Serveis Socials, segons estableix l'Ordre ASC/349/2010, i el 12 de juliol de 2010 es reuneix en sessió constituent el Ple del Comitè que designa la Sra. Begoña Roman com a presidenta d'aquest.

El Comitè ha de dur a terme una reflexió ètica sobre els problemes que afecten la pràctica dels serveis a fi de fer realitat els drets humans i els principis ètics bàsics fonamentals. La reflexió ètica ha d'estar incorporada en la pràctica quotidiana dels professionals i complir amb els deures deontològics, ja que la seva actuació incideix directament en la vida de les persones.

Amb la seva creació, es pretén dotar els serveis socials d'un recurs que faciliti assessorament en la presa de decisions, generar coneixement i orientacions per a la intervenció i generar bones actituds i bones pràctiques.

El Comitè dels Serveis Socials de Catalunya és un òrgan col·legiat, obert i multidisciplinari de deliberació en què la seva tasca és estrictament consultiva i assessora. La creació del Comitè no ha de substituir i manllevar la reflexió ètica dels equips professionals en l'anàlisi i planificació de la seva intervenció.

En el transcurs d'aquest primer any de funcionament, el Comitè ha treballat diversos documents, el primer dels quals us volem presentar a continuació.

Confiem que aquest document us serveixi de guia per afavorir una major presència de l'ètica en els serveis socials de Catalunya.

Begoña Roman

Presidenta del Comitè d'Ètica dels Serveis Socials de Catalunya

1. Introducció

Els espais de reflexió en ètica en serveis d'intervenció social (ERESS) són la cèl·lula present en tots els recursos, per petits que siguin. L'objectiu principal és incorporar la perspectiva ètica en la pràctica quotidiana de la intervenció social. La gran quantitat de serveis diversos fan que l'objectiu de generar espais de reflexió ètica que responguin a les necessitats de cada servei hagin de ser també diversos. Per això no volem marcar rigidesa en la seva constitució, només recomanar aquells mínims necessaris per dinamitzar la seva creació.

Un ERESS no és un comitè d'ètica, però pot arribar a ser-ho si en un futur es considera recomanable augmentar la seva complexitat organitzativa i les seves competències, i per tant haurà de passar per un procés d'acreditació. De la mateixa manera, els comitès que ho vulguin poden crear ERESS i enviar-nos l'acta de la seva constitució perquè en tinguem coneixement. Així doncs, poden crear-se ERESS sense haver-hi prèviament un comitè, i poden haver-hi comitès sense ERESS.

Des del Comitè d'Ètica dels Serveis Socials de Catalunya us fem arribar un primer document.

Aquest document tracta sobre els **criteris per a la constitució d'espais de reflexió ètica en serveis d'intervenció social (ERESS)**, amb el propòsit d'animar els professionals dels serveis socials a crear-los. Com us expliquem tot seguit, es tracta de dinamitzar la presència quotidiana de l'ètica en els equips d'atenció directa. Per tant, no es tracta de comitès d'ètica ni de la seva acreditació com a tals, però en un futur s'hi poden convertir si així es decideix.

Aquells que ja disposen en aquests moments d'un espai de reflexió ètica, poden comunicar-ho a la bústia del Comitè adreçant un escrit a la Secretaria General. Els comitès d'ètica de serveis socials que ja estiguin acreditats pel Departament de Salut, també haurien de comunicar-ho, tant per donar a conèixer la seva existència com per, posteriorment, no haver de passar per una segona acreditació del Departament de Benestar Social i Família.

Desitgem que aquestes iniciatives siguin d'utilitat per a l'atenció en els serveis socials.

2. Legislació de referència

Ordre ASC/349/2010, de 16 de juny, del Comitè d'Ètica dels Serveis Socials de Catalunya; article 8. Espais de reflexió en la dimensió ètica en centres i serveis socials

"Els espais de reflexió en la dimensió ètica en centres i serveis socials són creats per analitzar i assessorar en la resolució de possibles problemes ètics que es produeixen en la pràctica de la intervenció social i tenen com a objectiu final la millora de la qualitat de l'atenció a les persones, la promoció dels valors ètics i les bones actituds en la cura de les persones que s'atenen.

Els espais de reflexió en matèria d'ètica, creats amb caràcter voluntari i per acord dels òrgans competents de centres i serveis socials en els quals intervinguin, hauran de tenir un caràcter interdisciplinari i estar al servei de les persones que participen en la intervenció social, siguin professionals, persones destinatàries del servei o associacions i institucions que participen en el servei.

Les persones que formin part d'aquests espais de reflexió hauran de tenir una formació bàsica en ètica o bé comprometre's a tenir-la en un període raonable, així com preservar la confidencialitat de la informació a què tinguin accés per raó de la seva tasca".

3. Finalitat

Un espai de reflexió ètica en serveis d'intervenció social vol ser una eina per ajudar en la millora de la gestió i la intervenció d'entitats i serveis de l'àmbit dels serveis socials posant una atenció preferent en la perspectiva ètica. Són una

referència propera en l'ajut a la reflexió ètica en la intervenció social; serà el petit grup de treball que alimenta la reflexió, la formació en ètica i comparteix els assessoraments facilitats pels consultors.

Els ERESS es constitueixen amb les funcions principals següents:

a) Dotar les entitats de serveis socials d'una eina consultiva propera i fàcilment accessible davant **casos o situacions** que generin conflicte entre les persones que participen en els serveis socials (professionals, destinataris del servei i organitzacions), **tenint en compte el parer dels afectats (intervinents i intervinguts en serveis socials)**.

b) Promoure la sensibilització i la formació en valors ètics a les organitzacions.

c) Fomentar i difondre bones pràctiques professionals i organitzatives en els serveis socials mitjançant l'elaboració de protocols, criteris i recomanacions.

d) Col·laborar en l'educació sobre l'ètica en l'ús dels serveis públics per la població, i difondre entre la ciutadania la idea de la necessitat de fer un ús responsable dels serveis socials.

4. Composició

La seva composició ha d'incorporar la perspectiva de les diferents professions implicades en el servei. Recomanem un mínim de 5 persones amb un compromís de vigència de tres anys i la permanència d'un any de cadascun dels seus membres. Cada ERESS escollirà un portaveu o persona de referència.

Els ERESS han de poder tenir accés a la consulta d'experts en els temes específics de l'àmbit d'actuació de l'entitat/s. El o els consultors poden ser permanents, temporals o puntuals, poden ser interns o externs, però són professionals amb competència contrastada en el camp ètic.

5. Competències i formació

Per formar part d'un ERESS cal tenir competències per al diàleg, la deliberació i participar amb desig de consens.

Les persones que formin part dels ERESS haurien de tenir un mínim de formació en ètica equivalent a 2 crèdits (o a unes 20 hores específiques d'ètica) impartits per una universitat, institut de formació o similar; si no la tenen, es recomana que l'assoleixin en el primer any de formar-ne part, i puguin assumir, així, el seu compromís de formació permanent en qüestions d'ètica.

6. Compromisos dels membres

Els seus membres es comprometen a:

- a) Fomentar el respecte als drets humans en tots els àmbits dels serveis socials.
- b) Garantir l'autonomia, la independència i la pluralitat dels seus membres en els processos de deliberació.
- c) Romandre almenys un any a l'ERESS.
- d) Mantenir la confidencialitat de la informació a la qual, com a membres dels ERESS, tindran accés. El deure de confidencialitat continuarà vigent tot i haver deixat l'ERESS.
- e) Liderar l'ERESS entorn de l'ètica en l'organització.
- f) Escoltar el parer dels afectats.
- g) Mantenir una formació continuada en ètica.

7. Dinàmica de funcionament

Cal que l'ERESS disposi d'unes normes que regeixin el seu funcionament:

- a) La dinàmica de les reunions anuals i procediments de convocatòria i deliberació.
- b) L'elaboració d'un pla anual de treball amb planificació d'objectius.
- c) Redacció d'un breu informe anual de la tasca realitzada.

8. Publicitat dels acords

Cal que els ERESS tinguin un canal de comunicació al qual es puguin fer arribar consultes, casos, queixes o suggeriments. Igualment, i de manera rellevant, els ERESS han de difondre aquelles recomanacions i protocols que des del seu treball dialògic vagin sorgint perquè arribin a totes les persones de l'entitat.

9. Comunicació al Departament de Benestar Social i Família

Es recomana que els ERESS informin el Departament de Benestar Social i Família de la seva existència, amb l'objectiu de donar a conèixer la seva activitat i poder compartir bones pràctiques i inquietuds en tot l'àmbit dels serveis socials de Catalunya.

10. Procediment per constituir un espai de reflexió ètica en serveis d'intervenció social:

1. Voluntat de crear un ERESS i suport del responsable de l'entitat, el qual, garantint l'autonomia i la independència de l'ERESS, facilitarà la seva constitució amb les persones interessades i amb el compromís que es

mantingui un mínim de 3 anys i que tingui la màxima interdisciplinarietat possible.

2. Donar a conèixer entre tots els professionals del centre/s la voluntat de constituir un ERESS, facilitant la informació que aquest document adjunta i oferint la possibilitat de participar-hi.

3. Fer una primera reunió constituent de l'ERESS amb l'objectiu d'establir el nombre definitiu de membres, el reglament de funcionament i l'agenda del primer any. Per deixar constància de la seva creació, l'acta d'aquesta reunió serà tramesa al Comitè d'Ètica de Serveis Socials de Catalunya pel responsable de l'entitat.